

כדאמרינן במסכת תענית [כ"ה ע"ב]: "אין לך כל טפח וטפח יורד מלמעלה, שאין תהום עולה לקראתו טפחיים".

אם כן, הרי לעולם הזוחלין רבין על הנוטפין, שהרי כנגד טפח של גשמים שירדו — עולים טפחיים כנגדו ממעיין. לכן לשיטת שמואל מותר לטבול בנהרות לעולם, אפילו כשנראה לעין שנתרבו הרבה מחמת המטר.

ופליגא דברי שמואל אלו — **אדשמואל** [על דברי שמואל במקום אחר]!

דאמר שמואל: אין המים מטהרין בזוחלין, משום שחוששין אנו שרבו הנוטפין על הזוחלין — **אלא** בנהר פרת **ביומי תשרי** ב-מ **בלבד,** לפי שאז אינו זמן ירידת גשמים, ולא

ולכן, כשיש מקום לחשוש שמא רבו מי הגשמים הנקראים "נוטפין", על מי הנהר הנובעים ממעיינות, הנקראים "זוחלין"⁽¹³²⁾ — אסור לטבול בנהר.

והיינו דווקא כשהנהר גדול הרבה. אבל אם היה הולך לאטו, או שלא נתרבה אלא מעט, שאז אין מקום להסתפק ברביית נוטפין — מותר. כדתניא בתוספתא: "העיד רבי אלעזר בר צדוק על הזוחלין שרבו על הנוטפין — שהם כשרים".

ופליגא דברי רבין — **אדשמואל**.

דאמר שמואל: נהרא — **מכיפיה** [מסלעו, ממקורו] **מתברין**. כלומר, שאף שאנו רואים שכשהגשמים יורדין — הנהרות גדלים, מכל מקום עיקר רבויין — ממקורן הוא.

מחצה כשר, כמו הרמב"ן, ושלא כדברי הרשב"א.

והר"ן [בסופו] הקשה על עדותו של רבי אליעזר ברבי צדוק, שהעיד על הזוחלין שרבו על הנוטפין שכשרין, ומטהרים בזוחלין, הרי פשיטא הוא, וכי יעלה על הדעת שכמה טיפות גשם יפסלו את נהר פרת מלטבול בו?!

משמע מקושייתו זו, שאין צורך להגיע לבטול ברוב כדי להכשיר את הרוב. כי אם נאמר שמיעוט המים הפסולים צריכים להתבטל ברוב המים הכשרים, ואחרת הם יחצצו בי רוב המים הכשרים לבין האדם הטובל, אין מקום לקושיית הר"ן, כי אדרבה, יש כאן חידוש בדין בטול ברוב, כי כאן הבטול ברוב צריך להכשיר את המים הפסולים שיהיו כחלק ממי הטבילה, ולא די בהורדת פסולן, כי האדם צריך לטבול במים הכשרים לטבילה, ולא במים שאינם פסולים לטבילה, ושפיר הוצרכו לעדותו של רבי אלעזר ברבי צדוק!

132. הרמב"ן והרשב"א נחלקו, האם צריך שיהיו רוב המים מי מעיינות, או די בכך שיהיו מחצה מי מעיינות, ומחצה מי גשמים.

ומחלוקתם היא בשאלה העקרונית, האם חוצצים המים הפסולים [המעורבים במים הכשרים] בין הטובל ובין המים הכשרים, או שגם כאן נאמר הדין שמין במינו אינו חוצץ.

אם המים הפסולים חוצצים, צריכים אנו להגיע לדין ביטול ברוב, ומחצה על מחצה יהיו פסולים. אך אם הם אינם חוצצים, הרי גם במחצה כשרים ומחצה פסולים — מועילה טבילה.

ומה שברוב פסולים לא מועילה טבילה, על אף שיש מים כשרים, והמים הפסולים אינם חוצצים, הוא משום שכאשר רוב המים פסולים, נקראים כל המים מים פסולים.

והרא"ש כתב כאן, שאם רבו הנוטפים פסול לטבול בהם משום שבטלו הזוחלין ברוב הנוטפין. ומוכח ממנו שהוא סובר שבמחצה על

זו נר, וקערה, ושטיח [עור לאכול עליו⁽¹³⁴⁾]. מא-א

ומהו מה שכתוב: "ועבדת את אויבך וגו'
בחוטר כל"?

אמר רב אמי אמר רב: "בחוטר כל" היינו
בלא נר, ובלא שלחן.

רב חסדא אמר: בלא אשה.

רב ששת אמר: בלא שמש.

רב נחמן אמר: בלא דעה.

תנא: בלא מלח, ובלא רבב [שמן].

אמר אביי, נקטינן: אין עני — אלא
בדעה⁽¹³⁵⁾.

זמן הפשרת שלגים, ואין אנו חוששין אז
לרבינו הנוטפין⁽¹³³⁾.

אבוה דשמואל עבד להון מקוואות לבנתיה
ביומי ניסן, לפי שהיה חושש אז להפשרת
שלגים, ולכן לא הניחן לטבול בחודש ניסן
בזוחלין.

ומפצי [היה שם מחצלאות מתחת רגליהן
בנהר, כדי שהטיט שבתחתית הנהר לא
יחצוץ בין רגליהן למים] ביומי תשרי, שאז
הניחן לטבול בנהר, לפי שאין חשש של
נוטפין [ובשאר ימות הסתיו והחורף היו
טובלות במקוואות שבבתים משום צינה].

אמר רב אמי אמר רב, מאי דכתיב שאמר
הקדוש ברוך הוא ליחזקאל: "ואתה בן אדם
עשה לך בלי גולה"?

מהם אותם כלים המיוחדים לגולה?

אינו בקי בהם, אין מותר לטבול בו סתם כל
השנה כולה, אלא רק ביומי תשרי בלבד, לפי
שביומי תשרי אינו עת גשמים, ולא זמן הפשרת
שלגים. אבל מי שבקי בפרת וכיוצא בו, כל
שהוא רואה שלא נתרבה על מה שהוא זוחל
בתשרי בכדי שיהא ראוי לחוש לרבינו נוטפין,
טובל בו בכל השנה. וכן להיפך, אם הוא רואה
בתשרי שנתרבה כל כך עד שאפשר לו לחוש
שמה רבו בו נוטפין, אפילו בתשרי אינו טובל
בו. ר"ן.

134. כך פירש הר"ן. ותוס' כתבו שהוא עור
מבושל שאוכלין עליו, ונושאים אותו עוברי
דרכים עמם.

135. היינו דווקא מה שכתוב במקרא זה
"ובחוטר כל", דהיינו בדעה. אבל ודאי שברוב

133. ולא בא שמואל לאסור את כל הנהרות חוץ
מפרת, ואף לא בא לאסור את נהר הפרת בכל
השנה חוץ מימי תשרי, שכיון שהחשש הוא
שמה ירבו נוטפים על הזוחלין, אם כן, כל שאנו
בקיאים בפרת ביומי תשרי כמה היא עלייתו, וכן
בשאר נהרות, אם אנו יודעים שלעולם אינם
מתמעטין משיעור זה, ואפילו בעת יובש גדול,
כל זמן אנו רואים בו אותו שיעור, למה נחוש
לו?

אלא שמואל בא להשמיענו שני דברים:

א. שנהרות שהן מכזבין מימיהן, שלפעמים
הם מתייבשים, אין טובלים בהן לעולם. שכיון
שפעמים שמכזבים, יש לחשוש בהם לגשמים או
להפשרת שלגים. ולכן אמר שמואל, שאין המים
מטהרין בזוחלין, אלא פרת וכיוצא בו, שאינו
מכזב לעולם.

ב. שאף בפרת וכיוצא בו, שאינו מכזב, אם